

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

UPA2023/49
20. april 2023
Mariane Paviasen

Aatsitassanut tunngasunik suliaqarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat.

(Aatsitassanut inatsisillu atuutsinneqarnerannut Naalakkersuisoq)

Oqaaseqaat:

2021-mi aatsitassanut inatsip allanngortinneqarnissaannut siunnersuuteqartutut nuannaarutigaa maanna allannguutissamik saqqummiussisoqarnera.

Inuit Ataqatigiinni pingaartilluinnarparput nunatsinni inuit peqqissusaannut, pinngortitap avatangiisip salinneqarsinnaanngitsumik mingutsinneqannginnissaanik tunngaveqarluni ammanerusumik innuttaasunik peqataatitsinerusumik aamma aningaasarsiornikkut iluaqutaasumik aatsitassarsiorneq ingerlanneqassasoq.

Maannakkut aatsitassanut inatsisitta paasiuminarsarneqarluni aggulunneqalernera isumassarsialatsialattut oqaatigerusupparput. Aatsitassarsiornermimi aatsitassarsionermilu assigiinngitsorpassuarnik aqqusaagassaqarpoq, misissueqqaarnerit, innuttaasunik peqataatitsinissanut tunngasut, pinngortitap avatangiisillu sunnerneqarsinnaaneri, aatsitassarsiorniartup qanoq annertutigineri, maannakkullu inatsit pingasut immikkoortut siunerfigineqartut: Annikitsumik aatsitassarsionissamat, nalignnaasumik aatsitassarsiorfimmik ingerlatsinissamat tunngasut, aatsitassanullu inatsit maanna atuuttoq ikummatsissanut nunallu iluanut toqqorsivinnut tunngasutut atuuttussat.

Maluginiarparput Naalakkersuisut siunnersuutaanni inuit peqqissusaannut, piujuartitsinissamat isumannaallisaanermut tunngatillugu §1 immikkoortoq 2-mi aatsitassanut inatsimmi atukkatsinniit pitsaanerusumik inatsimmik pilersitsiniartoqalersoq, peqqinnissaq, isumannaallisaaneq, isumannaatsumik naleqartitat ileqqut, nunani tamalaani suleriaatsinut pitsaanerpaanut akuerisaasunut naapertuutumik ingerlanneqartarnissaat inatsiliornikkut tunngavissinneqarniartut.

Siullermik isumaqarpugut suli inatsimmi ersarinnerusumik inuit peqqissusaat akornuserneqassanngitsoq inatsimmiilersinneqartariaqartoq, isumannaatsumiiginnarpammi kiap aalijangissavaa isumannaassuseq suusanersoq?

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

Aammattaaq maluginiarparput nunani tamalaanni suleriaatsit pitsaanerpaannut akuerisaasunut naapertuuttumik ingerlanneqarnissaat siunnersuutigineqartoq, isumaqarpugut nunani tamalaanni suleriaatsit pitsaanerpaat Kalaallit Nunaani pissutsinut naleqquttut naapertuuttullu inatsimmi oqaasertaliunneqassasoq, nunattami immikkuullarissusaata nunanut tamalaanut atortorissaarutinut pitsagineqartunut allannerulluinnartumik pitsaasuseqarsinnaamata.

Taakku oqaatigeerlugit misissueqqaarnissap ukiuni 15-ini ingerlasinnaasoq aamma eqqarsarnartoqartipparput, ukiummi 15-it amerlapput taakkulu ukiunut qulinut sivikillineqarsinnaappata iluarinerussavarput, misissueqqaarnerimmi kinguneranik misissueqqissaarnerit aamma ingerlanneqartarput. Naalakkersuisunut nalunaarusiat misissueqqaarnerit inernerinik paasissutissat ukiuni 5-ni isertuunneqartartussaanerinik siunnersuuteqarnerat innuttaasunut peqataatitsiniarnermik ajornartorsiortitsisinnaanera ilisimaaraarput, misissukat piaartumik innuttaasunut saqqummiunneqartarnissaat pingaaruteqartutut isigaarput, innuttaasummi soqutigisaqaqatigiillu assigiinngitsut qanigisaminni misissuisimanerit inernerinik paasisaqarsinnaatitaanerat pingaaruteqarluinnarpoq.

Aatsitassarsiorluni missuinissamut akuersississummik tunniussiniarnermi ulluni 21-ini tamanut ammasumik tusarniaasarnissaq sivikippallaarpoq soqutigisaqaqatigiit innuttaasullu periarfissaqarnerusariaqarput.

Misissueqqissaarnerup kingorna misissuinissamik qinnuteqaatit ingerlateqattaarneqarsinnaapput katillugillu ukiuni 22-ini tamanna ingerlanneqarsinnaasoq siunnersuutigineqarpoq, imaappoq misissueqqissaarnerit misissuinerillu siunnersuut malillugu tamakkerniaraanni ukiut 37-it ingerlassapput. Ilumut nunaminertat nunatsinni pisuussutinik peqarfiusut ukiuni 37-ini aatsitassarsiornianit pigineqartassappat? Isumaqarpugut misissuinerit sivisunerpaamik ukiuni 15-ini ingerlanneqartassasut. Taamaalilluni nunaminertat ukiuni 25-ini misissorneqartarnissaat kissaatigineruarput. Taamaaliornikkut aatsitassarsiorneq piaarnerusumik nunatsinnullu iluanaarutaaneraluni ingerlalersinnaasoq angusinnaavarput.

Taakku saniatigut innuttaasunik siusissukkat peqataatitsinerit, paasissutissiisarnerit tusarniaasarnerit, pitsaasuseqarluartumik ingerlanneqartarnissaat kissaatigaarput, misilittakkat ilinniarfigisariaqarpagut, aatsitassarsiorniat namminerisaminnik paasititsiniaaleraangamik ajoraluartumik annertuumik sunniiniarnermik imaqartumik suliaqartarput, tamannalu pinngitsoortinniarlugu aatsitassat suussusaat apeqqutaatillugu paasititsiniaasarnerit ilisimatuunnit aatsitassarsiornianut attuumassuteqanngivissunik pisamullu ilisimatusarluarsimasunit paasititsiniaanerit ingerlanneqartarnissaat qulakkeerneqartariaqarpoq.

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

Aamma aatsitassarsiorfiginiakkap eqqaamiuvi annertuumik oqartussaaqataatinneqarnissaat paaseqatigiiffiusumik ingerlatsiviunissaat tusarneqartarnissaallu pisariaqavippoq.

Inuit Ataqtigiinni iluarisimaarparput nunap ilaanni aatsitassarssiorfigineqarsinnaanngitsunngorlugit eqqissisimatitanngorlugit inissiisiinnaasunngortoqarsinnaananeranut periarfissaqalerneq.

Oqaatigeriikkat saniatigut aatsitassanut inatsip allanngortinneqarnissaannut siunnersuutip 2021-imi immikkoortoq 33-imi oqaatigisagut aammalu oqaallisissiami 2022-mi immikkoortoq 175-imi oqaatigisagut attappagut. Taamak oqaaseqarluta siunnersuut aatsitassanut inuussutissarsiutinullu ataatsimiititaliamut suliassanngortipparput taakkartoriikkagut suliareqqullugit aammalu siunissami aatsitassanut inatsimmik pitsaasumik inuiaqatigiit aatsitassarsiorniallu naappiffigisinnaasaannik inatsiseqalernissarput neriutugalugu angussagipput.